

การจัดการความรู้/แหล่งเรียนรู้

โครงการเสริมสร้างพลังเครือข่ายชุมชนชนธรรมภิบาล สู่การพึ่งพาตนเอง
องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.)

โครงการเสริมสร้างพลังเครือข่ายชุมชนธรรมภิบาล สู่การพึ่งพาตนเอง
องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

การจัดการความรู้/แหล่งเรียนรู้

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) ร่วมกับ
ศูนย์จัดการเครือข่ายสุขภาวะชุมชนเทศบาลตำบลจิม อำเภอปง จังหวัดพะเยา

คำนำ

แหล่งเรียนรู้ในตำบลแม่เจดีย์ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย เป็นแหล่งให้ความรู้แก่ผู้ที่สนใจได้เข้ามาศึกษาหาความรู้เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้สำหรับประชาชนในชุมชน เป็นแหล่งเสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ การถ่ายทอด การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสืบทอดภูมิปัญญา วัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ของชุมชน อีกทั้งเป็นแหล่งบริการชุมชนด้านต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการเรียนรู้ ของชุมชน โดยเน้นการกระบวนการเรียนรู้เพื่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ก่อให้เกิดชุมชนแห่ง เรียนรู้ และมุ่งการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง เป็นศูนย์ฯ ของประชาชน ที่ดำเนินการโดยประชาชน และเพื่อประชาชน ที่จะก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน

ดังนั้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ที่สนใจศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ โดยโครงการเสริมสร้างพลังเครือข่ายชุมชนธรรมภิบาล สู่การพึ่งพาตนเอง โดยการสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) ร่วมกับ ศูนย์จัดการเครือข่ายสุขภาวะชุมชนเทศบาลตำบลจิม อำเภอปง จังหวัดพะเยา จึงได้รวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้ที่น่าสนใจไว้แก่ผู้ที่สนใจได้ศึกษาในเบื้องต้นต่อไป

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์

๒๕๖๑

คำนำ

สารบัญ

- ข้อมูลพื้นฐาน
- แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม
- แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ
- แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น
- แหล่งเรียนรู้โบราณสถาน/ประวัติศาสตร์
- สรุปผลการพัฒนา

ข้อมูลพื้นฐาน

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

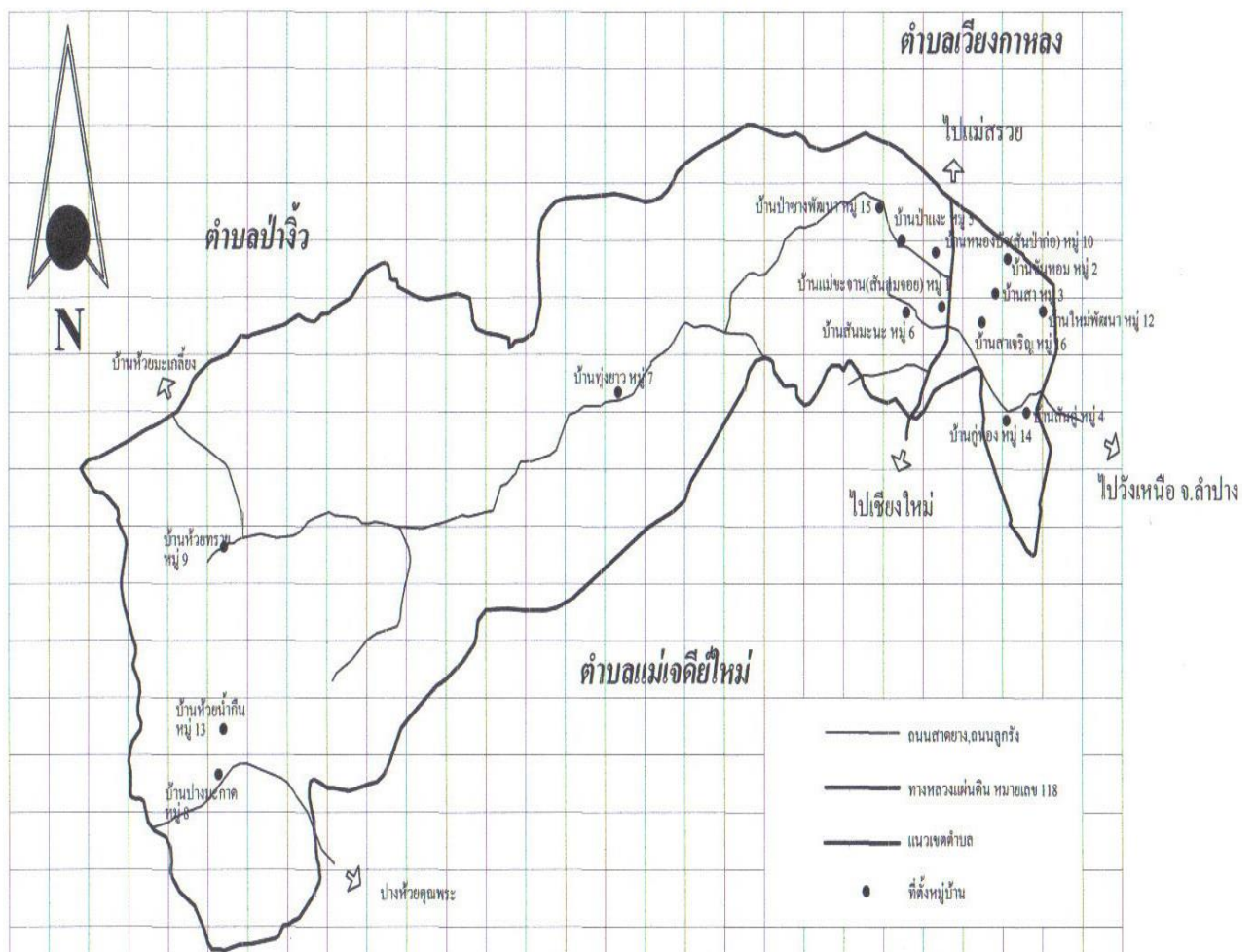
สภาพทั่วไป

- ลักษณะที่ตั้ง

-แผนที่แสดงอาณาเขตการปกครอง

-อาณาเขตการปกครอง มีพื้นที่.....ไร่ หรือ.....ตร.กม.

แผนที่สังเขปตำบลแม่เจดีย์ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

- เขตการปกครอง

อาณาเขตทางทิศเหนือ

ติดต่อกับ..... ตำบลเวียงกาหลง

อาณาเขตทางทิศใต้

ติดต่อกับ..... ตำบลแม่เจดีย์ใหม่

อาณาเขตทางทิศตะวันออก

ติดต่อกับ..... อำเภอเวียงเหนือ จ.ลำปาง

อาณาเขตทางทิศตะวันตก

ติดต่อกับ..... อำเภอพร้าว จ.เชียงใหม่

- ภูมิประเทศ

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์มีภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๗๘ ของพื้นที่ทั้งหมด หรือประมาณ ๘๗,๗๕๐ ไร่ ที่เหลือเป็นพื้นที่ราบคิดเป็น ร้อยละ ๒๐ หรือประมาณ ๒๒,๕๐๐ ไร่ และพื้นที่ที่เป็นแม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง คิดเป็นร้อยละ ๒ หรือประมาณ ๒,๒๕๐ ไร่

- ท้องถิ่นอื่นในตำบล

มีเทศบาล ๑ แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลแม่ชะจานซึ่งรับผิดชอบพื้นที่บางส่วนของตำบลแม่เจดีย์

- สภาพทางเศรษฐกิจ

๑. อาชีพ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ๙๐ % รับจ้าง ๕ % ค้าขายและรับราชการ ๕ %

๒.หน่วยธุรกิจในเขต อบต.

- โรงสี	๘ แห่ง	- ปั้มน้ำมันหลอด	๑ แห่ง
- โรงแรม,หอพัก	๓ แห่ง	- ร้านอาหาร	๑๐ แห่ง
- โรงงานหมักดอง	๘ แห่ง	- ร้านซ่อมรถ	๔ แห่ง
- ร้านค้าทั่วไป	๕๕ แห่ง	- ร้านเสริมสวย	๒ แห่ง
- โรงงานเซรามิค,ดินเผา	๒ แห่ง	- ร้านเกมส์	๓ แห่ง
- โรงกลั่นสุราชุมชน	๑ แห่ง	- ร้านตัดเย็บเสื้อผ้า	๒ แห่ง
- โรงงานน้ำตาล	๒ แห่ง	- โรงงานทำถุงมือ	๑ แห่ง
- เครือข่ายโทรศัพท์	๒ แห่ง	- ร้านรักษาสัตว์	๑ แห่ง
- โกดังเก็บของ	๔ แห่ง	- ร้านค้าของเก่า	๑ แห่ง

- สภาพทางสังคม

๑. ด้านการศึกษา

- โรงเรียนประถมศึกษา ๔ แห่ง

๑. โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๓๒ (ขยายโอกาส)	ตั้งอยู่บ้านสา	หมู่ที่ ๓
๒. โรงเรียนบ้านป่าแจะ	ตั้งอยู่บ้านป่าแจะ	หมู่ที่ ๕
๓. โรงเรียนบ้านทุ่งยาว	ตั้งอยู่บ้านทุ่งยาว	หมู่ที่ ๗
๔. โรงเรียนบ้านปางมะกาด(ขยายโอกาส)	ตั้งอยู่บ้านห้วยน้ำกั้น	หมู่ที่ ๑

- โรงเรียนมัธยมศึกษา ๑ แห่ง

๑. โรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม ตั้งอยู่บ้านสันมะนะ หมู่ที่ ๖

- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๕ แห่ง

๑. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านขันหอม ตั้งอยู่บ้านสา หมู่ที่ ๓
 ๒. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสันกู่ ตั้งอยู่บ้านกู่ทอง หมู่ที่ ๑๔
 ๓. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านป่าแจะ ตั้งอยู่บ้านป่าแจะ หมู่ที่ ๕
 ๔. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทุ่งยาว ตั้งอยู่บ้านทุ่งยาว หมู่ที่ ๗
 ๕. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปางมะภาค ตั้งอยู่บ้านห้วยน้ำกั้น หมู่ที่ ๑๓

- สถาบันทางศาสนาและองค์กรทางศาสนา ๙ แห่ง

๑. วัดหลวงราษฎร์เจริญธรรม ตั้งอยู่บ้านแม่ชะจาน หมู่ที่ ๑
 ๒. วัดบ้านสา ตั้งอยู่บ้านสา หมู่ที่ ๓
 ๓. วัดสันกู่ทอง ตั้งอยู่บ้านกู่ทอง หมู่ที่ ๑๔
 ๔. วัดป่าแจะ ตั้งอยู่บ้านป่าแจะ หมู่ที่ ๕
 ๕. วัดสันมะนะ ตั้งอยู่บ้านสันมะนะ หมู่ที่ ๖
 ๖. วัดทุ่งยาว ตั้งอยู่บ้านทุ่งยาว หมู่ที่ ๗
 ๗. วัดปางมะภาค ตั้งอยู่บ้านปางมะภาค หมู่ที่ ๘
 ๘. วัดห้วยทราย ตั้งอยู่บ้านห้วยทราย หมู่ที่ ๙
 ๙. วัดกู่แก้วธรรมาราม ตั้งอยู่บ้านสันกู่ หมู่ที่ ๔

- รวมถึงพระธาตุม่อนพระเจ้าหลาย ซึ่งเป็นโบราณสถานที่สำคัญและเป็นที่เคารพสักการะบูชาของชาวตำบลแม่เจดีย์และคนทั่วไป ตั้งอยู่ที่บ้านป่าแจะ หมู่ที่ ๕ ต.แม่เจดีย์ และอารามม่อนวัดบ้านห้วยน้ำกั้น หมู่ที่ ๑๓ ต.แม่เจดีย์

๒. ด้านการสาธารณสุข ๑ แห่ง

- สถานีอนามัยบ้านปางมะภาค หมู่ที่ ๘

๓. ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- ตู้ยามตำรวจบ้านสันกู่ ๑ แห่ง

- การบริการพื้นฐาน

๑. ด้านการคมนาคม

ถนนสายหลักที่ติดต่อกับอำเภอลาดยางแล้วทั้งหมด ถนนภายในหมู่บ้านลาดยางแล้ว ๕๐ เพอร์เซ็นต์ แยกได้เป็น ถนนคอนกรีต จำนวน ๔๐ สาย รวมระยะทาง ๑๘.๗๕๕ กิโลเมตร ถนนลาดยาง จำนวน ๕ สาย รวมระยะทาง ๔.๗ กิโลเมตร ถนนลูกรัง จำนวน ๕๐ สาย รวมระยะทาง ๕๖.๘๕ กิโลเมตร สะพาน คสล. จำนวน ๑๒ แห่ง และสะพานไม้ จำนวน ๑ แห่ง ท่อเหลี่ยม ๔๗ แห่ง

๒. ด้านการไฟฟ้า

- จำนวนหมู่บ้านที่ไฟฟ้า เข้าถึงมีจำนวน ๑๕ หมู่บ้าน ใช้ไฟฟ้าจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน จำนวน ๑,๙๙๓ ครั้วเรือน อีก ๓ หมู่บ้าน ใช้ไฟฟ้าจากพลังน้ำและพลังงานแสงอาทิตย์ จำนวน ๒๖๑ ครั้วเรือน ปัจจุบันไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้เข้าถึงทั้ง ๑๕ หมู่บ้านแล้ว

๓. ด้านการประปา

- จำนวนครั้วเรือนที่ใช้น้ำประปาหมู่บ้าน ๑,๑๐๐ ครั้วเรือน
- จำนวนครั้วเรือนที่ใช้น้ำประปาภูมิภาค ๑๐๐ ครั้วเรือน

๔. ด้านแหล่งน้ำธรรมชาติ

- ลำน้ำ ๒ สาย ได้แก่ แม่น้ำแม่เจดีย์ และแม่น้ำลาว

๕. ด้านแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- ฝาย ๑๐ แห่ง
- บ่อบาดาล ๒๓ แห่ง
- สระน้ำ ๘ แห่ง
- บ่อน้ำตื้น ๙๖๔ แห่ง
- อ่างเก็บน้ำ ๕ แห่ง

- ข้อมูลอื่นๆ

๑. ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ได้แก่ น้ำตกขุนแจ ป่าไม้ สัตว์ป่าในเขตวนอุทยานขุนแจ น้ำตกห้วยตาด และอุทยานดอยหมด น้ำตกเลาลี อ่างเก็บน้ำดอยงู

๒. แหล่งวัฒนธรรมโบราณ ได้แก่ เมืองโบราณห้วยเวียงซึ่งเป็นอารยธรรมเก่าแก่มียุหลายร้อยปี อยู่ในเขตบ้านสันมะนะ หมู่ที่ ๖ ต.แม่เจดีย์

๓. กลุ่มมวลชนจัดตั้ง

- ลูกเสือชาวบ้าน	จำนวน	๓	รุ่น
- อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน	จำนวน	๑	กลุ่ม
- กลุ่มพัฒนาสตรี	จำนวน	๑๕	หมู่บ้าน
- กรรมการพัฒนาสตรี	จำนวน	๑	คณะ
- อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	จำนวน	๓	รุ่น
- กลุ่มความหวังแห่งชีวิตตำบลแม่เจดีย์	จำนวน	๑	กลุ่ม
- กลุ่มชมรมผู้สูงอายุตำบลแม่เจดีย์	จำนวน	๑	กลุ่ม
- กลุ่มสภาเด็กและเยาวชนตำบลแม่เจดีย์	จำนวน	๑	กลุ่ม

- การพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชน

ข้อมูลประชากร

จากข้อมูลด้านประชากรขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ ในปี ๒๕๖๐ จำนวน ๑๕ หมู่บ้าน มีจำนวนประชากร ๖,๓๔๙ คน ชาย ๓,๑๗๕ คน หญิง ๓,๑๗๔ คน จำนวน ๒,๙๐๖ ครัวเรือน ข้อมูลจากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ณ เดือน เมษายน ๒๕๕๘

แยกเป็นรายละเอียดดังนี้

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ครัวเรือน	ประชากรทั้งสิ้น	ชาย	หญิง
๑	บ้านสันลมจอย	๓๘	๑๔๒	๗๐	๗๒
๒	บ้านขันหอม	๑๕๙	๕๕๕	๒๗๒	๒๘๓
๓	บ้านสา	๑๘๐	๓๙๖	๑๙๓	๒๐๓
๔	บ้านสันกู่	๒๑๕	๖๐๑	๓๐๔	๒๙๗
๕	บ้านป่าแจะ	๓๘๓	๘๓๕	๔๓๑	๔๐๔
๖	บ้านสันมะนะ	๔๗๗	๙๗๓	๕๖๘	๕๐๕
๗	บ้านทุ่งยาว	๒๑๘	๔๕๓	๒๓๘	๒๑๕
๘	บ้านปางมะกาด	๑๓๙	๓๐๔	๑๕๒	๑๕๒
๙	บ้านห้วยทราย	๑๐๕	๘๓	๕๑	๓๒
๑๐	บ้านสันปาก่อ	๔๕	๑๔๙	๗๒	๗๗
๑๒	บ้านใหม่พัฒนา	๘๕	๒๔๗	๑๑๖	๑๓๑
๑๓	บ้านห้วยน้ำกิน	๑๔๓	๓๕๘	๑๘๕	๑๗๓
๑๔	บ้านกู่ทอง	๑๔๖	๔๐๑	๒๑๓	๑๘๘
๑๕	บ้านป่าช้างพัฒนา	๑๒๗	๒๙๘	๑๕๓	๑๔๕
๑๖	บ้านสาเจริญ	๑๗๒	๕๔๐	๒๖๒	๒๗๘
รวม		๒,๖๓๒	๖,๓๔๕	๓,๑๘๑	๓,๑๕๕

คุณภาพชีวิตในระดับครัวเรือนของประชากรในเขตตำบลแม่เจดีย์

ประชากรอายุตั้งแต่ ๑๕ – ๖๐ ปี นับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้างทั่วไป คนในครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยผ่านเกณฑ์มาตรฐานคิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ และมีความปลอดภัยในที่อยู่อาศัยและบ้านมีสภาพคงทนถาวร ประชาชนส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ยอยู่ในช่วงวัยผู้สูงอายุมากกว่าวัยผู้ใหญ่และวัยเด็ก ซึ่งได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนในครัวเรือนและหน่วยงานของรัฐ ดังนั้น จึงต้องมีการแก้ไขและเพิ่มจำนวนประชากรในวัยเด็กให้มากขึ้น เพื่อในอนาคตจะได้มีประชากรวัยผู้ใหญ่เพิ่มขึ้นและสามารถดำเนินชีวิตเพื่อจะได้มีการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

แหล่งเรียนรู้ในตำบลแม่เจดีย์

แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตั้งอยู่บ้านห้วยน้ำกั้น หมู่ที่ ๑๓ ตำบลแม่เจดีย์ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยการศึกษาธรรมชาติ กับชุมชนนำผัก บรรยากาสนารัก ที่ บ้านห้วยน้ำกั้น เป็นหมู่บ้านขนาดเล็กกลางหุบเขาและ ชุมชนเข้มแข็ง อยู่ดีมีสุข หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงและสะอาดได้รับรางวัลหมู่บ้านสะอาดของโครงการหลวงถึงสองปีซ้อน

ที่ตั้งของบ้านห้วยน้ำกั้น ใกล้กับจังหวัดเชียงใหม่ติดกับอำเภอดอยสะเก็ด ซึ่งใช้เวลาเดินทางจากตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ ๒ ชั่วโมงเท่านั้น จากตัวเมืองใช้เส้นทางผ่านอำเภอสันกำแพง มาถึงอำเภอดอยสะเก็ดเข้าสู่อำเภอเวียงป่าเป้า จากนั้นจะเจอทางเข้าหมู่บ้าน ถนนทางเขารถที่สัญจรได้ต้องเป็นโฟร์วิลเท่านั้น เพราะเส้นทางค่อนข้างออฟโรด บางช่วงเส้นทางโหดพอสมควร ถนนเป็นดินแดงตลอดทั้งเส้น บางช่วงเป็นหลุมเป็นบ่อ ชันและทางแคบ แนะนำว่าหากใครมาเที่ยวควรติดต่อใช้รถให้บริการของชุมชนจะดีกว่าเพราะจะชำนาญเส้นทาง สามารถจอดรอไว้ที่อุทยานแห่งชาติขุนแจแล้วนัดเวลาให้รถมารับได้ค่ะ ระยะทางจากปากทางเข้าไปยังหมู่บ้านใช้เวลาประมาณ ๔๐ นาที

บ้านห้วยน้ำกั้น มีบ้านพักโฮมสเตย์ให้บริการนักท่องเที่ยวประมาณ ๘ หลัง มีกิจกรรมท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เจริญเกษตรและวัฒนธรรม สัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนที่อาศัยอยู่กับป่าได้อย่างกลมกลืน มีบ้านพักแบบโฮมสเตย์ที่รองรับนักท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสความสดชื่นของธรรมชาติ บ้านหลังที่เราพักเป็นของประธานกลุ่มโฮมสเตย์ ฟันจันทร์แดง เป็นบ้านไม้ชั้นเดียว บรรยากาศสบายร่มรื่นด้วยต้นไม้ รอบบ้านมีปลูกดอกไม้และพืชผักสวนครัว

บ้านพักมีห้องนอน ๒ ห้อง พักได้ห้องละ ๔ คน ภายในห้องพักมีเครื่องนอนให้ มีห้องน้ำในตัวและเครื่องทำน้ำอุ่น บ้านห้วยน้ำกั้น อากาศเย็นจนจัดได้ว่าหนาวเลยทีเดียว มาเที่ยวในช่วงฤดูฝนอากาศยังเย็นขนาดนี้ ถ้าฤดูหนาวทราบมาว่าหนาวมาก ใครอยากมาสัมผัสอากาศเย็นๆ มาที่นี่ได้อาหารมื้อเย็นเป็นอาหารท้องถิ่นแบบเรียบง่าย จัดใส่สำหรับมาเสิร์ฟ

เช้าวันใหม่รีบเดินจากบ้านพักไปยังโฮมสเตย์อีก ๑ หลัง ชื่อว่า บ้าน อิงดอย ตั้งอยู่ท้ายสุดของหมู่บ้านบนพื้นที่สูง สามารถมองเห็นวิวของบ้านห้วยน้ำกั้นที่ซ่อนตัวอยู่ในผืนป่ากลางหุบเขาได้ทั้งหมด ในยามเช้าจิบชา มองแสงตะวันชมวิวและวิถีชีวิตของผู้คนเป็นบรรยากาศที่สวยงามที่สุดยอดมาก แสงทองของเช้าวันใหม่ส่องสว่างเปิดภาพของหมู่บ้านให้ชัดเจนขึ้น

สมุดเยี่ยมสำหรับแขกที่มาพักได้ฝากความประทับใจไว้ เปิดอ่านไปก็ยิ้มไป มาสะดุดตากับข้อความภาพหน้านี้เป็นภาพบ้านห้วยน้ำกินที่วาดด้วยปากกา ที่สวยงามและเหมือนมาก วางเทียบกันดูให้เห็นชัดๆ นับถือในความตั้งใจของคนวาด

จากนั้นมาเดินเล่นชมบรรยากาศในหมู่บ้านต่อ ภาพบ้านไม้เรียงรายไปตามถนนสายเล็กๆ ร่มรื่นไปด้วยต้นไม้ ทั้งไม้ดอก ไม้ประดับ สัมผัสได้ถึงอากาศที่ดีมากๆ ในยามเช้าคือ ช่วงเวลาที่ชาวบ้านพร้อมใจตื่นออกมาประจำหน้าบ้านของตนเอง ทุกคนมีสีหน้าและรอยยิ้มที่เปี่ยมไปด้วยความสุข นั่งเสวนาพูดคุยกัน บางคนรดน้ำต้นไม้

บางคนเดินทักทายเพื่อนบ้านและไม้ล้มที่จะทักทายและส่งรอยยิ้ม ถ้ามองใกล้ๆ ก็จะเห็นว่าต่างถิ่น บรรยากาศคล้ายกับสามัคคีชุมนุม สมกับที่เป็นชุมชนเข้มแข็ง อยู่ดีมีสุข

บ้านห้วยน้ำกั้น ขึ้นชื่อในเรื่องของการปลูกชา หรืออีกชื่อ คือ เมี่ยง มีไร่ชารายล้อมหมู่บ้าน อาชีพหลักอีกหนึ่งอาชีพของคนในชุมชนก็คือทำเมี่ยงส่งไปขายยังที่ต่างๆ เข้าเดินชมหมู่บ้านก็จะได้เห็นชาวบ้านนั่งมัดเมี่ยงอยู่หน้าบ้าน

พื้นที่ตรงนี้คือ ที่หมักใบเมี่ยง วิธีการหมัก จะนำใบเมี่ยงมามัดรวมกันเป็นห่อ แล้วหมักกับน้ำเปล่า ใช้เวลาประมาณ ๒ เดือน ก็จะไปขาย ใบเมี่ยงที่หมักแล้ว จะนำไปกินเป็นของว่าง เคี้ยวเล่นเพลินๆ เป็นของกินเล่นของคนภาคเหนือ

คำขวัญของชุมชน “ ชุมชนกลางป่า นานาพืชผล พอเพียงเลี้ยงตน ทุกคนอยู่ดี รักใคร่ปรองดอง เป็นน้องเป็นพี่ เศรษฐกิจดี ชีวิตร่มเย็น ”

กลับมาทานอาหารมื้อเช้าที่บ้านพัก ในส่วนของอาหารเกือบทุกบ้านจะจัดเมนูคล้ายกัน คือ อาหารพื้นบ้านจัดมาในโตก ปูเสื่อกินแบบเรียบง่าย อาหาร ที่ขึ้นชื่อ อย่างเช่น ยำใบเมี่ยง ใบเมี่ยงชุบแป้งทอด มีอาหารอื่นเพิ่มเติมอย่างผัดผัก และแกงกะทิ ส่วนข้าวห่อในใบตองหอมνάทาน เรียกได้ว่านอกจากจะได้พักผ่อนอย่างมีความสุขแล้ว ยังได้อิ่มอร่อยกับอาหารท้องถิ่นรสชาติเลิศอีกด้วย

เมื่ออิ่มท้องแล้วเริ่มกิจกรรมท่องเที่ยวต่อไป มาถึงถิ่นชาก็ต้องเดินชมไร่ชาซักหน่อย ไร่ชาที่บ้านห้วยน้ำกั้นปลูกตามธรรมชาติแทรกตัวอยู่ตามบ้านแต่ละหลัง อารมณ์คล้ายกับการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ จะไม่ได้เป็นแบบไร่ชาที่กว้างใหญ่เห็นเป็นขั้นบันไดชัดเจนเหมือนไร่ชาตามสถานที่ท่องเที่ยวที่เราเคยเห็น

คุณจันทรแดง ประธานกลุ่มโฮมสเตย์ กำลังเก็บใบชาใส่ถุงให้เรา หลังจากบอกว่าอยากได้กลับบ้านเล็กน้อยเพื่อไปทำยาปลากะบองให้นักท่องเที่ยวได้รับประทาน

บ้านห้วยน้ำกลื่น คือ ชุมชนแห่งความสุข เมื่อได้มาที่นี่เหมือนอยู่อีกโลกหนึ่ง เป็นโลกที่แสนสงบ มีแต่ป่าไม้ ภูเขา และรอยยิ้ม

แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม

วัดพระเจ้าหลวง(ม่อนพระเจ้าหลาย)

-พระบรมสารีริกธาตุ เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๔๕ คณะสงฆ์และพุทธศาสนิกชน ได้รับพระเมตตาคุณจากสมเด็จพระญาณสังวรสมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก ได้ทรงประทานพระบรมสารีริกธาตุ จำนวน ๙ องค์ เพื่ออัญเชิญประจุเป็นหัวใจของพระธาตุม่อนพระเจ้าหลาย เพื่อเป็นที่สักการบูชาของเทวดา และมนุษย์ทั้งหลาย จรรโลงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนาให้ถาวรรวัฒนาสืบต่อไป จึงขอเรียนเชิญทุกท่านมาเที่ยวชม ชื่นชม สักการบูชาเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต

-**วัดพระเจ้าหลวง (ม่อนพระเจ้าหลาย)** ตั้งอยู่บนยอดดอยม่อนพระเจ้าหลาย บ้านป่าแะ หมู่ที่ ๕ ต.แม่เจดีย์ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย ห่างจากถนนสายหลัก เชียงใหม่-เชียงราย ทางหลวงหมายเลข ๑๑๘ ไปทางทิศตะวันตกประมาณ ๓ กม

ลักษณะภูมิเทศเป็นยอดเขาที่สูงกว่าเขาอื่นๆ ในบริเวณนั้นมีซากเจดีย์โบราณ พระพุทธรูปสัมฤทธิ์เป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจึงเรียกเขาลูกนี้ว่า "พระธาตุม่อนพระเจ้าหลาย" เจดีย์องค์ปัจจุบันชำรุดทรุดโทรมไปตามกฎของธรรมชาติ อนิจจัง การบูรณปฏิสังขรณ์ใหม่จากการร่วมร่วมใจของพุทธศาสนิกชนทุกหมู่เหล่า -เจดีย์องค์ใหม่คณะสงฆ์และพุทธศาสนิกชนมีมติเป็นเอกฉันท์พร้อมในกัน ประกอบพิธีผาติกรรม องค์พระธาตุเจดีย์ขึ้นใหม่ โดยสร้างครอบเจดีย์องค์เดิมไว้ลักษณะองค์เจดีย์แบบล้านนา ขนาดกว้าง ๒๕ เมตร สูง ๔๙ เมตร ใช้งบประมาณในการก่อสร้าง ๓๑,๓๑๕,๐๗๓ บาท ได้กำหนดวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๙ เป็นวันมหามงคลอุดมฤกษ์ ประกอบกับเป็นวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี เป็นวันเริ่มก่อสร้างวางรากฐานขององค์เจดีย์จนมาถึงปัจจุบัน เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา และถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช

ประวัติความเป็นมาของ วัดพระธาตุม่อนพระเจ้าหลาย ตั้งอยู่ บ้านป่าแงะ หมู่ที่ ๕ ตำบลแม่เจดีย์ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงรายเป็นพระธาตุที่เก่าแก่นับประมาณพันปีไม่ปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่าใครเป็นคนสร้าง มีแต่ผู้คนได้พบเห็นบรมธาตุดวงแก้วใสสว่างเสด็จออกทุกวันโกน วันพระ บนนยอดเขาแห่งนี้ ในปี พ.ศ.๒๔๙๕ ท่านพระครูยติวัตรวิมล เจ้าคณะอำเภอเวียงป่าเป้า ได้นำคณะสงฆ์และพุทธศาสนิกชน ร่วมกันบูรณะปฏิสังขรณ์พระธาตุเก่าที่ผุพังหลาย เมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงได้จัดประเพณีบูชาพระธาตุในวันเพ็ญเดือน ๗ เป็นประจำทุกปีจนถึงบัดนี้

พระธาตุม่อนพระเจ้าหลายมีความเป็นมาสลับซับซ้อนและอัศจรรย์หลายอย่างคนโบราณเก่าแก่เล่าต่อกันมาว่าม่อนเขาภูนี้มีถ้ำอัศจรรย์ภายในถ้ำมีพระพุทธรูปทองทำศักดิ์สิทธิ์มากมายนามมหาศาลพร้อมทั้งเครื่องประดับและของใช้สอยต่างของกษัตริย์สมัยก่อนได้นำมาเก็บรักษาไว้ในถ้ำแห่งนี้เมื่อยามมีภัยไม่สงบพร้อมทั้งได้อยู่ ผู้มีศีลสัจจะ ผู้เฒ่าเล่าว่าเมื่อทางวัดที่อยู่ข้างล่างมีเทศกาลงานบุญต่างๆ ก็ยังสามารถยืมของไปใช้ในงานได้เมื่อเสร็จงานแล้วก็ส่งคืนถ้ำเหมือนเดิม ถึงไม่มีคนดูแลแต่คนสมัยก่อนคิดว่ก็ต้องมีผีสิงเวทาดูแลของในถ้ำอยู่ แต่ต่อมาระยะหลังผู้คนไม่มีศีลสัจจะมีความโลภมากเมื่อยืมของแล้วไม่ส่งคืนเหมือนเดิมจึงเกิดอาเพศทำให้หินก้อนใหญ่หล่นลงมาปิดปากถ้ำ ตั้งแต่นั้นมาผู้คนจึงไม่มีโอกาสยืมของและได้เห็นภายในถ้ำพระเจ้าหลายอันพิสดารแห่งนี้อีกเลย พระธาตุม่อนพระเจ้าหลาย ความหมายก็คือ เป็นพระธาตุเจดีย์ที่มีพระพุทธรูปมากมาย หลวงหลาย หมายถึง พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ที่มีอยู่ภายในถ้ำมากมาย (ภาษาเหนือ-กลาง คำว่าม่อน หมายถึง เขา, หลาย หมายถึง มากมาย) ทุกคนจึงเรียกชื่อว่าพระธาตุม่อนพระเจ้าหลายสืบต่อกันมา ในยุคนี้ศีลธรรมเสื่อมถอยจากใจคนอย่างน่าเป็นห่วง ความโลภขาดคุณธรรมเกิดขึ้นอย่างรุนแรง พระธาตุถูกขุดเจาะทำลายหาสมบัติของคนอธรรมมิฉาชีพจนพระธาตุเกือบล้มพังทลาย ป่าไม้ถูกทำลายในเขตรัศมีพระธาตุอันให้สายน้ำสงบร่มเย็นมาก่อน พระบรมธาตุดวงแก้วใสสว่างก็กลับอับแสงไปด้วยน้ำมือของพวกอสุรคนทำลายปูชนียสถานและธรรมชาติทำให้บ้านเมืองเดือดร้อนวุ่นวายด้วยเหตุแห่งศีลธรรมเสื่อมถอยนั่นเอง เหมือนฟ้าประทานความสงบร่มเย็นเจริญรุ่งเรืองอีกครั้งหนึ่ง เมื่อโครงการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติครบ ๕๐ ปี ครองราชย์ของในหลวงทางการจึงกำหนดเขตอนุรักษ์และปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติเขตพระธาตุม่อนพระเจ้าหลาย ๓,๐๐๐ ไร่ทำให้ทุกคนหวังว่าพระธาตุม่อนเจ้าหลายจะกลับมาสงบร่มเย็นเจริญรุ่งเรืองอีกครั้งหนึ่งจะเป็นสุขเจริญรุ่งเรืองเหมือน จะบ่งบอกถึงชะตาอนาคตของชาติบ้านเมืองว่าพระธาตุม่อนพระเจ้าหลายจะเป็นสุขเจริญรุ่งเรืองเป็นชาวศรีวิไลและเป็นสันติภาพสันติสุขของมนุษยชาติในยุคโลกาภิวัตน์พระศรีอารีย์

พระธาตุม่อนพระเจ้าหลายองค์เดิม

พระธาตุม่อนพระเจ้าหลายองค์ใหม่

พระธาตุม่อนพระเจ้าหลายองค์ใหม่เกิดจากดำริคิดสร้างไว้เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวพุทธโดย หลวงพ่อถวิล ถาวรจิตโต ซึ่งปัจจุบันท่านก็เป็นเจ้าอาวาสอยู่ที่วัดพระเจ้าหลวงแห่งนี้

พระธาตุม่อนพระเจ้าหลายแห่งนี้ ปัจจุบันเป็นพื้นที่ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ ด้านทิศตะวันตกขององค์พระธาตุจะมี พระประธานธรรมเฉลิมพระเกียรติ เป็นพุทธรูปปางสมาธิขนาดใหญ่ ขนาดหน้าตักกว้าง ๖๙ เมตร สูง ๑๐๙ เมตร หรือเรียกว่าม่อนพระงาม

แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ

อ่างเก็บน้ำดอยงู

อ่างเก็บน้ำดอยงู ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ ๖ ต.แม่เจดีย์ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย สร้างเสร็จเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ตั้งอยู่ห่างจากหมู่บ้านแม่ชะจานไปทางทิศตะวันตก ประมาณ ๕ กิโลเมตร โดยแยกออกจากถนนเส้นเชียงใหม่-เชียงราย เข้าไปทางวัดหลวงราชเจริญธรรม ระหว่างทางจะเป็นหมู่บ้านและพื้นที่ทำการเกษตรของชาวบ้าน เชื้อนดอยงูมีลักษณะเป็นทำนบดิน บริเวณสันเขื่อนจะเป็นถนน ซึ่งมีทัศนียภาพที่สวยงาม มองเห็นพื้่นน้ำ ป่าไม้ และท้องฟ้า ถือเป็นประโยชน์ทางอ้อมของเขื่อนดอยงูแห่งนี้ ที่นอกจากจะมีประโยชน์ทางการเกษตรแล้ว ยังเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติแก่ผู้ที่สนใจในระบบนิเวศน์ทางน้ำ และเรียนรู้วิถีชีวิตการหาสัตว์น้ำแบบชาวบ้านได้เป็นอย่างดี

แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น

๑. การประกอบอาชีพกลุ่มผลิตชาบ้านห้วยน้ำกิน

๒๕ หมู่ ๑๓ บ้านห้วยน้ำกิน ต.แม่เจดีย์ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย ๕๗๒๖๐

สภาพพื้นที่เป็นภูเขา จากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑๘ สายเชียงใหม่ - เชียงราย ถึงหมู่บ้านระยะทางประมาณ ๑๕ กม.

ติดต่อ : โทร : (๐๕๓) ๖๐๙๖๐๔

จำนวนสมาชิก ๑๐๔ คน

การจัดการ

กลุ่มผลิตชาบ้านห้วยน้ำกิน ช่วงแรกเป็นต่างคนต่างขาย ต่อมาเริ่มรวมตัวกันตั้งแต่ปี ๒๕๓๔ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมราษฎรในหมู่บ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น บ้านห้วยน้ำกินได้รับการสนับสนุนจาก อบต.แม่เจดีย์

ชุมชน

๑. กลุ่มผลิตชาบ้านห้วยน้ำกิน
๒. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

การรวมกลุ่ม

สมาชิกกระจายกันทำตามบ้านของตนเอง ส่วนวัตถุดิบสมาชิกมีสวนชาเป็นของตนเอง เมื่อผลิตเสร็จก็จะนำมาขายรวมกัน

อาชีพหลัก

ทำสวนชา

อาชีพเสริม

เลี้ยงสัตว์

บ้านห้วยน้ำกลื่น คือ ชุมชนแห่งความสุข เมื่อได้มาที่นี่เหมือนอยู่อีกโลกหนึ่ง เป็นโลกที่แสนสงบ มีแต่ป่าไม้ ภูเขา และรอยยิ้ม

แหล่งเรียนรู้โบราณสถาน/ประวัติศาสตร์
เวียงโบราณสันมะนะและเวียงกาหลงสู่ยุคปัจจุบัน

ในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคมสำรวจพบชุมชนโบราณ ๒ แห่ง แห่งแรกตั้งอยู่ใกล้โรงเรียนด้านทิศใต้ เรียกรวมๆ ว่า “เวียงสันมะนะ” อีกแห่งหนึ่งตั้งห่างจากโรงเรียนไปทางทิศตะวันออกประมาณ ๕ กิโลเมตร ปัจจุบันเรียกชื่อ “เวียงกาหลง” ความเป็นมาของชุมชนโบราณทั้ง ๒ แห่งไม่ปรากฏในเอกสารหรือจารึกใดใด เมื่อศึกษาหลักฐานทางโบราณคดีรูปร่างสัณฐานของเมืองทั้ง ๒ แห่งน่าจะมีอายุในราวพุทธศตวรรษที่ ๑๙-๒๒ ซึ่งเป็นยุคล้านนาสมัยราชวงศ์มังรายจากการสำรวจชุมชนโบราณในเขตจังหวัด ภาคเหนือตอนบน พบซากชุมชนโบราณใกล้หมู่บ้านสันมะนะ ห่างจากโรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคมไปทางทิศใต้เรียกชุมชนโบราณที่สำรวจพบนี้ว่า เวียงสันมะนะ ซึ่งประกอบไปด้วยเขตเมืองโบราณ ๒ แห่ง แห่งแรกปัจจุบันเป็นที่ตั้งของการประปาส่วนภูมิภาคแม่ชะจาน คนในท้องถิ่นเรียกชุมชนโบราณแห่งนี้ว่า เวียงป่าบางหลวงหรือเวียงหลวง มีอาณาเขตตั้งแต่ทิศตะวันตกของวัดหลวงราษฎร์เจริญธรรม สุสานแม่ชะจาน สุสานสันมะนะ ลาดไปตามเนินเขาจรดเนินเขาเตี้ยๆด้านทิศตะวันตกของเมืองมีเนื้อที่ประมาณ ๑๓๔.๖ไร่หรือ ๐.๒ ตารางกิโลเมตรสัณฐานของเมืองมีลักษณะเป็นรูปยารี่ขึ้นไปบนเนินเขามีคันคูดิน ลึกประมาณ ๓-๔ เมตร กว้างโดยเฉลี่ย ๓ - ๕ เมตร คันคูดินด้านทิศตะวันออก มี ๒ ชั้น ชั้นแรกเป็นรูปปีกกาตีวงอ้อมจากทิศใต้ไปยังทิศเหนือ ห่างจากคันคูดินชั้นในประมาณ ๑๐๐ เมตร ตัวเมืองชั้นในถูกแบ่งด้วยคูและคันดินออกเป็น ๓ ตอน ตอนแรกสุดมีพื้นที่เป็นที่ราบ กว้างใหญ่ สสำรวจพบเนินดินซากอิฐปูนและกระเบื้องมุงหลังคาจุดนี้น่าจะเป็นศาสนสถานที่ ตั้งอยู่กลางเวียง บริเวณโดยทั่วไปสำรวจพบเศษภาชนะดินเผาเครื่องถ้วยเวียงกาหลง ถัดไปเป็นคันดินกันอยู่ ๒ ตอนแคบๆจากนั้นคูดินจะถูกขุดอ้อมล้อมยอดเขาสูงๆอยู่ทางทิศตะวันตกสุดของ ตัวเมือง บนยอดเขานั้นมีเนื้อที่ประมาณ ๑ งาน พบเศษอิฐปูนกระเบื้องมุงหลังคา ซึ่งจุดนี้น่าจะเป็นที่ตั้งของศาสนสถานเช่นกัน จากคำบอกเล่าของคนเฒ่าคนแก่หมู่บ้านสันมะนะเมื่อเข้ามาตั้งรกรากใหม่ๆ บริเวณ เมืองโบราณดังกล่าว รกทึบเต็มไปด้วยป่ารอบๆ ตัวเมืองทั้งทิศใต้และทิศเหนือยังมีซากวัดวาอารามหลงเหลืออยู่ เช่น ด้านทิศเหนือเป็นที่ตั้งของวัดเจ็ดยอด แต่ปัจจุบันกลายเป็นที่ทำกินของชาวบ้านจนไม่พบหลักฐานใดใด ถัดจากเวียงป่าบางหลวงมาด้านทิศเหนือกั้นด้วยอ่างเก็บน้ำห้วยเวียง บนเนินเขาด้านทิศตะวันตกของโรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม พบซากเมืองโบราณ เรียกชื่อในท้องถิ่นว่าเวียงน้อย มีพื้นที่ประมาณ ๑ ใน ๔ ของเวียงป่าบางหลวง ตัวเมืองมีลักษณะเป็นวงรีซ้อนกัน ๓ วง ลักษณะคันคูดินลึกและกว้าง เช่นเดียวกันกับเวียงป่าบางหลวง ในยุคโบราณอาณาบริเวณของชุมชนโบราณ ทั้ง ๒ แห่ง น่าจะกินเนื้อที่ตั้งแต่ทิศเหนือของวัดพระธาตุแม่เจดีย์ ติดลำน้ำแม่เจดีย์จนถึงโรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม และหมู่บ้านสันมะนะทั้งหมด เป็นที่น่าสังเกตว่าแม้ว่าจะพบเศษภาชนะเครื่องถ้วย เวียงกาหลงในบริเวณนี้แต่กลับไม่พบซากเตาเผาแม้แต่แห่งเดียว แสดงให้เห็นว่าชุมชนโบราณแห่งนี้

น่าจะเป็นเมืองที่ทำเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ และมีผู้คนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นสำหรับชุมชนโบราณเวียงกาหลง ได้มีการขุด สํารวจ เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๖ โดยพระยาพระรามนคร (สวัสดี มหาภายี) ได้สํารวจพบเตาเผาและเครื่องถ้วยจำนวนมากในบริเวณปากาหลง หมู่บ้านป่าसान ตำบลเวียงกาหลงจึงเรียกชื่อเตาเผาและเครื่องถ้วยนั้นว่า เตากาหลงและเครื่องถ้วยกาหลงต่อมาสํารวจพบแหล่งเตาเผาจำนวนมากบริเวณลำห้วย ด้านทิศตะวันออกของเมืองโบราณ เริ่มตั้งแต่ห้วยป่าหุ่ม บ้านทุ่งม่าน น้ำแม่เหว ห้วยปงอ้อ ห้วยลึก ห้วยทราย แม่แจ้ว สบแจ้ว เรื่อยไปจนถึงทุ่งหิด ทุ่งพรวัว เหล่ายาว ห้วยหินฝน ทุ่งฮั่ว ฝั่เหนือในเขตอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปางสัณฐานของเวียงกาหลงมีคันคูดิน คล้ายเวียงสันมะนะ แต่สลับซับซ้อนมีหลายชั้นหลายตอนปัจจุบันถูกบุกรุกทำลายด้วยการทำไร่หรือการ สร้างที่อยู่อาศัยไปหลายส่วนทำให้เห็นรูปร่างของเมืองได้ยากกว่าเวียงป่าบาง หลวงและเวียงน้อย หลักฐานที่สำคัญสำหรับการศึกษาทางโบราณคดีของเวียงกาหลงอยู่ที่ลักษณะเฉพาะ ของเตาเผาและเครื่องถ้วยเวียงกาหลงที่สํารวจพบเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เครื่องถ้วยเวียงกาหลงได้รับการยอมรับว่าเป็นสุดยอดของเครื่องปั้นลํานาที่มีพัฒนาการสูงสุดและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทั้งลวดลาย เนื้อ รูปร่าง เทคนิคการเคลือบหลักฐานทางโบราณคดีเหล่านี้ จึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะไขปัญหาประวัติความเป็นมาของชุมชนโบราณแห่งนี้ เป็นสิ่งที่ตอบคำถามได้ว่าชุมชนโบราณแห่งนี้มีอายุอยู่ระหว่างพุทธศตวรรษที่ ๑๙-๒๑ อย่างแน่นอน ด้วยการนำเศษภาชนะไปตรวจหาอายุด้วยวิธี เทอโมลูมิเนสเซนซ์ (Thermo Luminescence) แต่เป็นการยากยิ่งที่จะหาข้อยุติว่าชุมชนโบราณทั้ง ๒ แห่งมีความเป็นมาอย่างไรเนื่องจากไม่มีปรากฏอยู่ในจารึกหรือเอกสารทาง ประวัติศาสตร์ แม้แต่ชื่อของเมืองทั้งสองแห่งยังหาคำตอบที่แน่นอนไม่ได้ นอกจากสันนิษฐานจากบริบทเรื่องราวต่างๆในประวัติศาสตร์แล้วคาดเดาถึงความน่า จะเป็นตามเหตุการณ์และเหตุผลที่น่าจะทำให้เชื่อได้ว่าเป็นเช่นนั้น ข้อ สันนิษฐานประการแรกโดยอ้างเอาเหตุการณ์ในสมัยพระเจ้าติโลกราช กษัตริย์ราชวงศ์มังราย แห่งนพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่ทำการสู้รบกับอาณาจักรอโยธยา สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ เป็นระยะเวลายาวนาน โดยสมรภูมิล้อมอยู่ในเขตหัวเมืองฝ่ายเหนือของอโยธยาได้แก่เมืองชะเลียง(เมืองศรีสัชนาลัย) สวรรคโลก สุโขทัย กำแพงเพชรเมืองพระพิษณุโลกสองแคว โดยมีแม่ทัพคนสำคัญคือ หมื่นดงนคร เจ้าเมืองลำปางผู้คนในท้องถิ่นนั้นถูกกวาดต้อนมายังอาณาจักรลํานาจำนวนมาก คราวหนึ่งเมื่อเจ้าเมืองชะเลียง พญาอุธิสเลียง เอาใจออกห่างพระบรมไตรโลกนาถ มาสวามิภักดิ์อ่อนน้อมต่อพญาติโลกราช พระองค์โปรดให้พระยาชะเลียงไปครองเมืองพะเยา อันว่าเมืองชะเลียงนั้นอุดมไปด้วยช่างฝีมือทำเครื่องปั้น มาแต่สมัยสุโขทัยเป็นราชธานี จึงมีความเป็นไปได้ว่าช่างเหล่านี้นำเอาเทคนิควิธีการ ภูมิปัญญา มาปั้นเครื่องปั้นในเขตเมืองพะเยาและอาณาบริเวณโดยรอบ โดยปัจจุบันสํารวจพบแหล่งเตาเผาลํานาอยู่ไม่ไกลจากพะเยาหลายแห่ง อาทิเช่น เตาโป่งแดง อำเภอพาน เตาห้วยแม่ตำและเตาม่อนอ้อม อำเภอเมืองพะเยา เตาวังเหนือลำปางและเตาเวียงกาหลงเชียงราย รูปร่างเตาเผา เทคนิคการปั้นการเคลือบและเขียนลวดลายมีความคล้ายคลึงกันกับเตาทุเรียงและเครื่องถ้วยสังคยะ โลกในอำเภอศรีสัชนาลัยค่อนข้างมาก แต่เครื่องถ้วยเวียงกาหลงมีความโดดเด่นสูงกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวัตถุดิบและการพัฒนาฝีมือสูงขึ้นตามกาลเวลาที่ผ่านไป ดังนั้นข้อสันนิษฐานที่ว่าชาวเมืองเวียงกาหลงคือผู้คนที่อพยพมาจากเมืองชะ เลียงก็น่าจะมีความเป็นไปได้ แต่มีความเห็นแย้งประการหนึ่งว่า เครื่องถ้วยลํานานั้นมีความเจริญมาตั้งแต่สมัยพญากือนา กษัตริย์ราชวงศ์มังรายลำดับที่ ๖ ซึ่งเป็นปู่ทวดของพญาติโลกราชดังปรากฏในหลักฐานเอกสารตำนานพื้นเมืองน่าน ฉบับวัดพระเกิด กล่าวถึงพญาฮ่อลุ่มฟ้ากษัตริย์จันทเมืองหนองแสหลวง(ต้าหลี่ฟู)ส่งทูตมาทวง บรรณาการหรือส่วยต่อพญากือนา เมื่อปี พ.ศ. ๑๙๐๘ ความว่า “ปีดับไล่ ศักราชได้ ๗๒๗ ตัว พญากือนายังเป็นพญาหันแล พญาฮ่อลุ่มฟ้าที่ฮ่อมามาฮ่อส่วย ข้าว ๙๐๐๐ คาน งาข้าง ๒๐ หาบ ผ้าขาว ๔๐๐ ฮ้า ถ้วยแซ่ลัก ๑๐๐๐ ดวง / ลาย ๕๐๐ เขียว ๒๐๐ และขาว ๓๐๐ เป็นส่วยแก่เจ้าฮ่อลุ่มฟ้า”.....(สุริสวดี อ่องสกุล ๒๕๓๙:๗๕- ๗๖) ถ้วย ๑๐๐๐ ใบซึ่งประกอบด้วยถ้วยเขียนลาย ๕๐๐ สีขาว ๓๐๐ และสีเขียว ๒๐๐ ในนั้น สอดคล้องกับลักษณะถ้วยที่ผลิตในแหล่งเตากาหลง จึงมีความเป็นไปได้ที่เมืองเวียงกาหลงและเมืองเวียงสันมะนะก่อตั้งขึ้นมา ตั้งแต่ลํานายุคต้นๆราชวงศ์มังราย เพราะหากคนในชุมชนโบราณทั้ง ๒ แห่งมาจากศรีสัชนาลัยจริงแล้ว เพราะเหตุใดผู้คนในเวียงสันมะนะถึงไม่ผลิตเครื่องปั้นดินเผาเช่นเดียวกับ เวียงกาหลง และยังพบว่าเครื่องถ้วยลํานาที่เขียนลายนั้น

พบแหล่งผลิตที่สำคัญเพียง ๒ แห่งคือ เตาเผาหลงและเตาสันกำแพง ใกล้ๆวัดป่าตึงเขตตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ แสดงให้เห็นว่าเครื่องถ้วยเวียงกาหลงมีคุณภาพสูงจนเป็นที่ต้องการและเป็น เครื่องราชบรรณาการที่ กษัตริย์เชียงใหม่ต้องส่งส่วยให้กับกษัตริย์จีนเมือง หนองแสหลวงมาตลอด ปัญหาที่ต้องหาหลักฐานมายืนยันว่า เมืองแช่สัก คือชื่อของเมืองเวียงกาหลงหรือไม่? เมืองแช่สักปัจจุบัน เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่าคือชื่อเก่าของเมืองพร้าวหรือเมืองพร้าววังหิน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ แต่จากการสำรวจไม่พบหลักฐานว่ามีเตาเผาเครื่องถ้วยลักษณะที่กล่าวมาในเขต อำเภอพร้าวเลย ที่ใกล้เคียงสำรวจพบแหล่งเตาเผาอินทิล เขตตำบลอินทิล อำเภอมะแมง จังหวัดเชียงใหม่ แต่เครื่องถ้วยที่พบมีลักษณะไม่ตรงกับส่วยที่เจ้าฮ่อลุ่มฟ้าต้องการ ชื่อเมืองแช่สักคือเวียงกาหลงในปัจจุบันจึงมีความเป็นไปได้สูงเพราะท้องถิ่นนี้มีชื่อชุมชนโบราณที่มีคำว่า แช่ หรือ แจ้ นำหน้าอยู่หลายชื่ออาทิเช่น เมืองแจ้ห่ม แจ้ซ้อน แจ้คอน เป็นต้นหลักฐานที่สนับสนุนอีกประการหนึ่ง ปรากฏในเอกสารตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่ ในเส้นทางเดินทัพไปรบที่เมืองชาว(หลวงพระบาง) สมัยพระแม่กุหรือพญาเมกุสิสุทิววงศ์ กษัตริย์ราชวงศ์มังรายองค์สุดท้ายที่เสียเมืองเชียงใหม่ให้กับพระเจ้าบาเยง นองหรือบุเรงนองกษัตริย์หงสาวดี ความตอนหนึ่งว่า “ในปั้มเมีย ปีเดียวกัน(พ.ศ.๒๑๐๑) เดือน ๕ ขึ้น ๖ ค่ำ วันศุกร์ พระเป็นเจ้าแม่กุเสด็จยาดราไปรบศึกชาว(เมืองหลวงพระบาง)เสด็จออกจาก เชียงใหม่.....จากพาน้อยไปพักแรมแช่สักหนึ่งหมื่นนา จากแช่สักไปนอนเพยไร่ หนึ่งหมื่นสองพันนา จากเพยไร่ไปพักแรมแช่แห่งหนึ่งพันนา.....จากกายเรือไปถึงเมืองเชียงรายหกพัน นา.....ฯ” (สงวนโชติ สุขรัตน์.๒๕๑๕:๓๑๕) มีจุดที่น่าสังเกต คือระยะทางจากแช่สักถึงเพยไร่ ระยะทาง ๑๒,๐๐๐ วา ประมาณ ๒๔ กิโลเมตร ในปัจจุบันถ้าเพยไร่คือบ้านเพยไฮหรือเพยไฮในเขตตำบลบ้านโป่ง อำเภอเวียงป่าเป้า ระยะทางปัจจุบัน ประมาณ ๑๕ กิโลเมตร จากเวียงกาหลงก็น่าจะใกล้เคียงกับการประมาณระยะทางในสมัยโบราณที่มีความคลาด เคลื่อนสูง เมืองแช่สักยังมีชื่อปรากฏในตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่ ตั้งแต่สมัยพญามังรายและที่สำคัญเคยเป็นเมืองที่พระราชนัดดาของพระเจ้าติโลกราช ราชบุตรของพ่อท้าวบุญเรือง คือพญาอดเชียงราย กษัตริย์ในลำดับที่ ๑๐ เคยไปครองในฐานะพระมหาอุปราช แสดงให้เห็นว่าเมืองแช่สักมีความสำคัญมาตั้งแต่ล้านนายุคต้นๆแล้ว หลักฐานสำคัญอีกประการหนึ่งปรากฏในประวัติศาสตร์ เมืองภูกามยาวหรือพะเยา ที่สร้างโดยขุนจอมธรรม ราชบุตรขุนลาวเงินแห่งเมืองเงินยางเชียงแสน ได้อพยพผู้คน มาสร้างเมืองภูกามยาว เมื่อจุลศักราช ๔๒๑ (พ.ศ.๑๖๐๒) ได้บอกอาณาเขต ปกครองของเมือง ภูกามยาว ไว้ว่า ทิศเหนือ มีเมืองในอำนาจ ปกครองคือ เมืองงาว เมืองกวา สะเียบ เชียงม่วน เมืองเทิง เมืองสระ เมืองออย เมืองหงาว สะสาว เมืองดอน เชียงคำ เมืองลอ เมืองแลง แช่เหียง แช่ลูล ปากบ่อง เมืองป่าเป้า เมืองวัง(วังเหนือ) แช่ซ้อง(แจ้ซ้อน) เมืองปราน(เมืองปาน) แจ้ห่ม ถ้าตำนานนี้เป็นจริง แสดงให้เห็นว่า เมืองป่าเป้า มีอายุยาวนานมาตั้งแต่ ก่อนพญามังรายจะสร้างเมืองเชียงราย และก่อนยุคอาณาจักรล้านนา จาก การสำรวจพบว่า บริเวณ รอบๆเวียงป่าเป้า ในปัจจุบันพบซากโบราณสถาน ที่เป็นวัดร้างถึง๕๐แห่ง แต่ในเวียงกาหลง และเวียงสันมะนะ พบน้อยมาก หรือแทบไม่พบเลย ยังพบ ซากเวียงโบราณ ที่มีลักษณะคล้ายเวียงสันมะนะหรือเวียงกาหลงรอบๆ เวียงป่าเป้า ในรัศมีประมาณ ๑๐ กิโลเมตร อาทิเช่น เวียงมน ดงเวียง เวียงฮ่อ เป็นต้น ดังนั้นจึงเป็นเหตุให้เชื่อได้ว่า ศูนย์กลางการเมืองการปกครอง น่าจะตั้งอยู่ที่เมืองป่าเป้า เวียงอื่นๆที่อยู่โดยรอบ รวมทั้งเวียงกาหลง เวียงสันมะนะ จึงมีฐานะเป็นชุมชนบริวาร แหล่งผลิต ผลผลิตทางการเกษตร และการปั้นเครื่องปั้นดินเผา แม้ว่า เวียงป่าเป้าในปัจจุบันจะก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๐โดยพระยาไชยวงศ์ คงมีการตั้งเวียงสวมทาบบริเวณที่เป็น ลำเวียงร้างเดิม เพราะลำพังผู้คนที่อยู่พหุมาตั้งเวียงในสมัยเมื่อร้อยกว่าปีมานี้ คงมีจำนวนและกำลังไม่มากพอที่จะขุดคุ้ย ก่อคันดินดังที่เห็นนี้ได้

เวียงกาหลงและเวียงสันมะนะมีความเป็นมาอย่างไรนั้นยังคงหาข้อสรุปไม่ได้ต้องมีการ ศึกษาค้นคว้าต่อไปอีกมากมาย ระยะเวลาที่เมืองโบราณทั้ง ๒ แห่ง เคยรุ่งเรืองมีผู้คนอาศัยอย่างหนาแน่นตลอดระยะเวลาร่วม ๒ ศตวรรษ แล้วล่มสลายไปพร้อมกับอาณาจักรล้านนาในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๒๒ หายสาบสูญไปจากความคิดคำนึงของผู้คนกลายเป็นป่าดงพงไพรไร้ผู้คนอาศัยเกือบ ๒๕๐ ปี จวบจนเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๐ ปลายยุคเก็บผักใส่ซ้าเก็บข้าใส่เมืองตามนโยบายของพระเจ้ากาวิละ เจ้าเมืองเชียงใหม่ เมื่อเมืองเชียงใหม่ ลำพูน ลำปางเข้มแข็ง ภายใต้พระ

บรมโพธิสมภารของพระมหากษัตริย์ราชวงศ์จักรียุคต้นแล้ว หัวเมืองทางไกลยังรกร้างว่างเปล่า ไม่มีผู้คนอาศัย พระยาไชยวงศ์ได้อพยพผู้คนจากเชียงใหม่ มาตั้งถิ่นฐาน ณ บ้านเพ็ญไฮแล้วย้ายไปสร้างเวียงป่าเป้า หลังจากนั้น ผู้คนจากถิ่นต่างๆเริ่มอพยพเข้ามาจับจองที่ทำกินแน่นหนาขึ้นเรื่อยๆตลอดจนระยะเวลา ๑๐๐ ปี ผ่านมาผู้คนจาก ดอยสะเก็ด แม่แตง พัว ฝาง ส่วนใหญ่มาตั้งถิ่นฐานในเขตตำบลแม่เจดีย์และแม่เจดีย์ใหม่ ผู้คนจากลำปางมาตั้ง ถิ่นฐานในเขตตำบลเวียงกาหลง ชุมชนแม่ชะจาน ที่เริ่มก่อตั้งจากชาวบ้านแม่ชะจาน ตำบลขี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่มาสร้างวัดแม่ชะจานนี้ขึ้นตามชื่อบ้านเดิม ชุมชนไทยใหญ่ร่วมกันก่อสร้างวัดกลาง ชุมชนแม่ชะจานเริ่มกลายเป็นศูนย์ กลางทางเศรษฐกิจจากการเป็นเส้นทางลำเลียงเมี่ยงจากปางเมี่ยงต่างๆออกสู่ ตลาด ต่างเมืองโดยการค้าวัวต่าง เป็นเส้นทางลำเลียงฝิ่น คนจีนเข้ามามีบทบาททำมาค้าขายสินค้าจำเป็นใน ชีวิตประจำวัน จนกระทั่ง ๓๐ ปีที่ผ่านมา เมื่อทางหลวงแผ่นดินสายเชียงใหม่ เชียงรายสร้างเสร็จการขยายตัวทาง เศรษฐกิจและชุมชนดำเนินไปอย่างรวดเร็วจน พลิกโฉมแม่ชะจานจากชุมชนปิดในหุบเขาฝิ่นน้ำตะวันออก กลุ่มน้ำ แม่ลาวสังคมเจียบๆที่มีเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักกลายเป็นสังคมกึ่ง เมืองกึ่งชนบท มีการประสมประสานวิถีชีวิต สังคมวัฒนธรรมหลากหลายจนกลายเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวของชุมชนที่อยู่ร่วมกัน อย่างสงบสุข ในระยะเวลา ๕๐๐ ปีที่ผ่านมา ท้องถิ่นนี้แรกเริ่มเคยรุ่งเรืองด้วยผู้คน จนสร้างบ้านแปง เมืองใหญ่โตมั่นคงหนาแน่น เจริญด้วย ภูมิปัญญาการผลิตเครื่องถ้วยชามเวียงกาหลงที่เลื่องชื่อไปทั่วล้าน นา แล้วล่มสลายหายสาบสูญไปถึง ๒๕๐ ปี กลับฟื้นคืนชีพ เจริญรุ่งเรืองดังที่เห็นในปัจจุบัน ผู้คนปัจจุบันแม้มิใช่หน่อเนื้อเชื้อไขของผู้คนในเวียงกาหลงและ เวียงสันมะนะ แต่รากแก้วของชาติพันธุ์ ไทยวน คนเมือง ซึ่งหยั่งรากลึกในท้องถิ่นนี้มานานหลายชั่วอายุคน แม้จะ ถูกโค่นล้มไปด้วยเภทภัยอะไรก็ตาม เมื่อถึงกาลอันควรยอมผลิหน่อต่อกิ่ง กลายเป็นลำต้นใหม่แผ่ขยายความ รุ่งเรือง ดังเช่นที่เคยเป็นมาในอดีตกาล ผู้คนในยุคปัจจุบันจึงควรตระหนัก รำลึกถึงรากเหง้าของตนเอง จะเป็นด้วย บุญกุศลที่ได้กระทำร่วมกันมาแต่ครั้งเมื่อเวียงกาหลง เวียงสันมะนะยังรุ่งเรืองอยู่ มาบัดนี้จึงได้มาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน แม้ต่างคนต่างมาจากหลากหลายถิ่นฐาน หลายจังหวัด ด้วยบุญญาบารมีที่ได้กระทำร่วมกันมานั้น ทำให้พวกเรา ทั้งหลายได้กลับมาสู่ผืนแผ่นดินถิ่นเดิมช่วยกันสร้างความเจริญ รุ่งเรืองให้กับท้องถิ่นแห่งนี้ตลอดนานเท่านานต่อไป ไม่ให้ล่มสลายดังเช่น แผ่นดินเวียงกาหลงและ เวียงสันมะนะในอดีต

สรุปผลการพัฒนา

๓.๑ การสรุปสถานการณ์การพัฒนา

จากนโยบายการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ และข้อมูลพื้นฐานการพัฒนา (Base Line Data) ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์และศึกษาในบทที่ผ่านมา เพื่อที่จะทราบสถานการณ์แวดล้อมของการพัฒนาและศักยภาพในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ จึงได้ดำเนินการวิเคราะห์สถานการณ์ในทุกด้านการพัฒนาโดยใช้เทคนิค (Swot Analysis) ซึ่งจะต้องทำการวิเคราะห์หา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ทั้งภายในและภายนอกของการพัฒนาทั้ง ๘ ยุทธศาสตร์การพัฒนา

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานการณ์การพัฒนาในปัจจุบันและโอกาสการพัฒนาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ ประกอบด้วย

ปัจจัยภายนอก

จุดแข็ง (Strength) หมายถึง ขีดความสามารถหรือทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสามารถนำมาจัดการเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ ภารกิจ และจุดมุ่งหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

จุดอ่อน (Weakness) หมายถึง ความผิดพลาดหรือข้อด้อยในท้องถิ่นซึ่งมีผลทำให้ไม่บรรลุตามแนวทางการพัฒนาที่วางไว้

ปัจจัยภายใน

โอกาส (Opportunity) หมายถึง สถานการณ์และสิ่งแวดล้อมภายนอกที่มีลักษณะเกื้อกูลหรือสนับสนุนต่อแนวทางการพัฒนา

อุปสรรค (Threat) หมายถึง สถานการณ์และสิ่งแวดล้อมภายนอกท้องถิ่นที่มีลักษณะส่งผลให้เกิดความเสียหายหรือมีผลด้านลบต่อการพัฒนา

สรุปผลการวิเคราะห์สถานการณ์พัฒนาทั้ง ๘ ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา

จุดแข็ง (Strengths-s)

๑. พื้นที่ อบต.แม่เจดีย์เป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว มันฝรั่ง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวโพดหวาน ฝรั่ง ถั่วเหลือง ลำไย ชา มะเขือเทศ ยางพารา กาแฟ ฯลฯ โดยเฉพาะพื้นที่บนภูเขาสามารถปลูกชา กาแฟ และพืชไม้เมืองหนาวได้ตลอดทั้งปี และแปรรูปผลผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ให้จัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่ยกระดับเป็นสินค้า OTOP ของตำบลได้ในอนาคต

๒. ตามนโยบายผู้บริหารได้ให้ความสำคัญโดยเน้นที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส เยาวชน ให้มีคุณภาพชีวิตและได้รับบริการสวัสดิการทางสังคมอย่างทั่วถึงและให้การสนับสนุนการประกอบอาชีพเสริม และในด้านความปลอดภัยมีป้อมยามตำรวจในพื้นที่จำนวน ๑ แห่ง

๓. ตามนโยบายของผู้บริหารได้เน้นการพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะต่าง ๆ ให้พัฒนาขึ้น ซึ่งเป็นจุดเชื่อมโยงกับตำบล อำเภอ และจังหวัดใกล้เคียง เช่น เชียงใหม่ ลำปาง พะเยา ซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมที่เดินทางได้สะดวก รวดเร็ว

๔. การพัฒนาแหล่งน้ำ ปัจจุบันในพื้นที่มีลำเหมืองไหลผ่านในหลายหมู่บ้าน ประกอบกับได้รับความช่วยเหลือในการสร้างอ่างเก็บน้ำของตำบล ประชาชนสามารถมีน้ำใช้ในการเกษตรได้ตลอดปี ด้านการประปา มีการสร้างเพิ่มและปรับปรุงจนสามารถมีน้ำอุปโภค-บริโภคได้อย่างสะอาดและปลอดภัย

๕. ตามนโยบายของผู้บริหารได้ให้ความสำคัญในการในการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตและสุขภาพร่างกายของประชาชน การป้องกันและกำจัดโรคติดต่อชนิดต่าง ๆ ส่งเสริมและสนับสนุนอุปกรณ์ในการตรวจรักษาพยาบาลเบื้องต้นให้กับศูนย์สาธารณสุขแต่ละหมู่บ้าน มีกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ตำบลแม่เจดีย์(สปสช.) ดูแลด้านสุขภาพของประชาชน

๖. ตามนโยบายของผู้บริหารการพัฒนาด้านการศึกษา ได้เน้นพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเด็กก่อนวัยเรียนและมีการจัดกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรม โดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในงานวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นเป็นประจำและต่อเนื่อง และสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนาในตำบล เช่น วัด พระธาตุม่อนพระเจ้าหลาย สำนักสงฆ์ อาราม ฯลฯ

๗. ตามนโยบายการพัฒนาของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ได้เน้นการพัฒนา ด้านทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวปรับปรุงภูมิทัศน์อนุรักษ์ป่าไม้ในพื้นที่ให้มีสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่และมีการใช้สารเคมีลดลงในพืชผลการเกษตร พื้นที่เกษตรบนภูเขาสามารถสร้างเป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบวิถีชีวิตของประชากรในด้านการประกอบอาชีพมี ๔ หมู่บ้าน มีกลุ่มควบคุมไฟป่าในแต่ละหมู่บ้าน ดูแลและป้องกันไฟป่า

๘. องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ มีการบริหารงานที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่ชุมชนและประชาชนให้มากที่สุด โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขปัญหาของชุมชนและการจัดทำประชาคม และมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของตำบล มีการแต่งตั้งภาคประชาชนเป็นคณะกรรมการและประชาคมหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างและตรวจสอบการจ้างและการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา จึงทำให้ประชาชนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับ อบต.ทำให้เกิดการเสริมสร้างประสานงานกันอย่างมีประสิทธิภาพ

จุดอ่อน (Weakness-w)

๑. ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร ในช่วงฤดูหลังเก็บเกี่ยวจะมีปัญหาการว่างงาน และการจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่าง ๆ มีการดำเนินงานไม่ต่อเนื่องเพราะประชาชนไม่มีความรู้เพียงพอที่จะพัฒนาอาชีพในการแปรรูปผลผลิตและยังขาดวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย

๒. งบประมาณในการจัดสรรช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางสังคมยังมีไม่เพียงพอต่อการช่วยเหลือและประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสนใจในการเสริมสร้างดูแลสุขภาพตนเอง ปัญหาเยาวชนในด้านเสพยาเสพติดและขาดความอบอุ่นการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว

๓. หมู่บ้านที่อยู่ห่างไกล เช่น พื้นที่บนภูเขา ๔ หมู่บ้าน ถนนที่ใช้สัญจรไปมาเข้าสู่หมู่บ้านยังเป็นถนนลูกรัง ในฤดูฝนทำให้การเดินทางสัญจรไปมาลำบากและพื้นที่ในการบริการสาธารณะมีบริเวณกว้างและไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ การขยายเขตไฟฟ้ายังเข้าไม่ถึงเพราะห่างไกลยังต้องใช้ไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์และไฟฟ้าพลังงานน้ำทดแทน

๔. ด้านบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ มักจะมีปัญหาในเรื่องภัยแล้งและงบประมาณในการแก้ไข ปัญหาเพราะในการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ หรือฝาย ต้องใช้งบประมาณมากไม่สามารถทำได้เองและทั่วถึง จึงต้อง ขอรับสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่น

๕. การพัฒนาด้านสาธารณสุข โดยสภาพการทั่วไปองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ยังมี หมู่บ้านที่อยู่ไกลสถานพยาบาลประจำอำเภอ จำนวน ๔ หมู่บ้านที่อยู่บนภูเขา ทำให้การเดินทางมา รักษาพยาบาลลำบากและไม่สะดวก อีกทั้งบุคลากรทางสาธารณสุขมีไม่เพียงพอ

๖. การพัฒนาด้านการศึกษา บุคลากรในองค์กรยังใหม่และไม่มีประสบการณ์ในการบริหารงาน ด้านการศึกษา รวมทั้งงบประมาณในการพัฒนาสถานที่ยังไม่เพียงพอ และเยาวชนไม่ค่อยเชื่อฟังคำสอนของ อาจารย์ผู้สอน

๗. ในการดำเนินงานในปีที่ผ่านมาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ เฉพาะทางและเครื่องมืออุปกรณ์ในการดำเนินงาน จึงต้องขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินงานสูงไม่สามารถดำเนินงานอย่างต่อเนื่องได้ แหล่งท่องเที่ยวทางบนพื้นที่สูงยังไม่สามารถเดินทาง ท่องเที่ยวได้สะดวกเนื่องจากทางสัญจรไปมาลำบาก

๘. การพัฒนาด้านการเมืองและบริหารจัดการประชาชนและเยาวชนบางส่วนยังไม่ให้ ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขปัญหาของชุมชนเท่าที่ควร ทางด้านการบริหารจัดการองค์กร ยังขาดบุคลากรและเครื่องมือที่ทันสมัยในการดำเนินงาน

โอกาส (Opportunity-O)

๑. ปัจจุบันการขยายตัวทางเศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว มีตลาดรองรับสินค้าทาง การเกษตร ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ดำเนินการมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีมมากขึ้น เน้นการดำเนินชีวิต อยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่ยังมีโครงการหลวงตามแนวพระราชดำริที่สามารถส่งเสริมให้ประชาชนได้ทำ การเกษตรแบบพอเพียง

๒. อบต.แม่เจดีย์ มีสถานประกอบการ สถานพยาบาล สถาบันทางศาสนาที่สามารถรองรับ การพัฒนาคุณภาพชีวิตและได้รับการสนับสนุนการออกกำลังกายจากหน่วยงานอื่น ปัจจุบันรัฐบาลได้เล็งเห็น ความสำคัญของสวัสดิการผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ซึ่งได้มีมาตรการช่วยเหลือจากภาครัฐบาล

๓. ในการพัฒนาด้านไฟฟ้าและการคมนาคมได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ เช่น การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และกรมทางหลวง ซึ่งเป็นการพัฒนาที่เกื้อหนุนภาพขององค์กร

๔. สามารถพัฒนาให้บริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำที่มีขนาดพื้นที่กว้างให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์ของตำบลและเป็นแหล่งก่อให้เกิดรายได้ของประชาชน

๕. ในพื้นที่มีสถานพยาบาลที่สามารถให้การรักษายาบาลเบื้องต้น และการคมนาคมสามารถ เดินทางไปโรงพยาบาลในเขตใกล้เคียงได้และมีอุปกรณ์พร้อม อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นให้ ความช่วยเหลือ

๖. ปัจจุบัน มีสถาบันการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ก่อนวัยเรียน ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา ในพื้นที่ และระดับมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นวิทยาเขตอำเภอเวียงป่าเป้า เปิดสอนระดับปริญญาตรี และมีสถาบันที่สามารถเดินทางไปศึกษาต่อได้ใกล้เขตพื้นที่ เช่น เชียงใหม่ ลำปาง ทำให้เยาวชนมีทางเลือกในการศึกษา ต่อได้อย่างเต็มที่

๗. การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเป็นการพัฒนาที่มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและ เอกชนให้ความสำคัญที่เข้ามาช่วยในการพัฒนาในพื้นที่ทั้งให้การสนับสนุนในการอนุรักษ์ป่าไม้และฟื้นฟูผืนป่า โดยให้การสนับสนุนกล้าไม้เพื่อการปลูกป่าในพื้นที่

๘. ในการพัฒนาด้านการเมืองและการบริหารจัดการ มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชน และมีการดำเนินงานแบบมี ส่วนรวมของภาคประชาชนทำให้เกิดการตัดสินใจร่วมและมีข้อเสนอแนะแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการ แก้ไขปัญหาและการพัฒนา

อุปสรรค (Threat-T)

๑. การเกษตรจะมีปัญหาทางด้านโรคระบาด โรคจากแมลง ศัตรูพืช ระบาดในนาข้าว พืชไร่ พืช สวนต่าง ๆ ซึ่งไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างสิ้นสุด ความเจริญทางเทคโนโลยี ในระบบทุนนิยมทำให้เกิดหนี้สิน นอกระบบของประชาชน ค่าครองชีพสูง รายได้ไม่แน่นอน ทำให้ประชาชนมีรายจ่ายมากยิ่งขึ้น จึงเกิดปัญหา ภาระหนี้สินนอกระบบ

๒. รายได้ของประชาชนมีน้อยทำให้ประชาชนขาดการดูแลสุขภาพ เพราะประชาชนต้องทำงาน หนักหารายได้เพิ่มมากขึ้น และค่านิยมตะวันตกทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมเลียนแบบ ทำให้เกิดปัญหาทางสังคม ยาเสพติด อาชญากรรม

๓. การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ห่างไกล ต้องใช้งบประมาณมากและไม่สามารถ ดำเนินการได้เอง จึงต้องขอสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่น ซึ่งต้องใช้ระยะเวลานานกว่าจะดำเนินการ ให้แล้วเสร็จ

๔. การได้รับสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่น ต้องใช้ระยะเวลานานกว่าจะได้รับการ พัฒนา จึงทำให้เกิดปัญหาล่าช้าและเกิดอุทกภัยต่าง ๆ ขึ้น ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ทันที

๕. การรับบริการการตรวจรักษาพยาบาลของประชาชนในพื้นที่ยังต้องเดินทางข้ามไปต่างจังหวัด เนื่องจากอุปกรณ์และเครื่องมือในการตรวจรักษาในพื้นที่ยังไม่พร้อมจึงไม่สามารถรักษาโรคได้ทุกชนิดทำให้เป็น ภาระค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพิ่มขึ้น

๖. ในการถ่ายโอนภารกิจ เรื่องการศึกษาของท้องถิ่นยังขาดความชัดเจนและมีความล่าช้าในการ ถ่ายโอน ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ความเจริญทางค่านิยมตะวันตกเข้ามาเผยแพร่ ทำให้การดำเนินชีวิตของประชาชนเปลี่ยนไป

๗. ยังขาดหน่วยงานภายนอกที่จะเข้ามาให้ความช่วยเหลือในด้านสิ่งแวดล้อมเป็นบางด้าน ทำให้ เกิดปัญหาในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวในตำบล

๘. การพัฒนาด้านการเมืองและการบริหารจัดการสำนักงานในการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาล ยังขาดความแน่นอน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถกำหนดและวางแผนงานได้แน่นอน และมีปัญหาความเหลื่อมล้ำของอำนาจหน้าที่ระหว่างหน่วยงาน

การประเมินผลการนำแผนพัฒนาไปปฏิบัติในเชิงปริมาณ

มีการดำเนินการพัฒนา ตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ๘ ด้าน ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมา สรุปได้ว่า อบต.แม่เจดีย์ มีการใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินโครงการตามข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายตามโครงการพัฒนาตามแผนพัฒนา ๓ ปี (๒๕๕๗—๒๕๕๙) จำนวน ๗๐ โครงการ จำนวนเงิน ๑๐,๙๙๐,๙๕๕ บาท และใช้จ่ายจากงบเฉพาะกิจ จำนวน ๑๐,๙๔๗,๙๐๐ บาท ซึ่งนำข้อมูลจากการเบิกจ่ายงบประมาณของส่วนการคลัง และข้อมูลระบบ e-plan มาประกอบกัน

การประเมินประสิทธิผลของแผนพัฒนาในเชิงคุณภาพ

การดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน

มีการดำเนินงานด้านการก่อสร้างถนน คสล. ภายในหมู่บ้านให้มีสภาพใช้สัญจรไปมาได้สะดวก ปลอดภัย และก่อสร้างร่องระบายน้ำ คสล.ให้แต่ละหมู่บ้านเพื่อสามารถระบายน้ำในช่วงฤดูฝนไม่ให้เกิดปัญหาน้ำท่วมขังบ้านเรือนราษฎร มีการสนับสนุนการขยายเขตไฟฟ้าสาธารณะให้แต่ละหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้อย่างทั่วถึง และการต่อเติมซ่อมแซมอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีสภาพใช้ในการเรียนการสอนของเด็ก

การดำเนินงานด้านเศรษฐกิจ

มีการสนับสนุนการดำเนินงานด้านกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เพื่อลดปัญหาการว่างงานของประชาชนให้มีรายได้ เสริมให้แก่ครอบครัวและสามารถนำเป็นผลิตภัณฑ์จำหน่ายในตลาดและยกระดับขึ้นเป็นสินค้า OTOP ประจำตำบล ในด้านการเกษตรมีการส่งเสริมทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงให้กับเกษตรกรและประชาชนในพื้นที่ให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

การดำเนินงานด้านสังคม

มีการดำเนินงานในด้านสวัสดิการผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ในตำบลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมีการจัดการดูแลด้านความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของประชาชน การแก้ไขและป้องกันด้านยาเสพติด สนับสนุนงบประมาณให้หน่วยงานในการปราบปรามยาเสพติด และส่งเสริมกิจกรรมกลุ่มเยาวชนในการพัฒนาด้านต่าง ๆ

การดำเนินงานด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว

มีการดำเนินงานด้านการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ส่งเสริมให้เด็กมีอาหารกลางวัน และอาหารเสริม(นม)อย่างทั่วถึง สนับสนุนหน่วยงานทางการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาในท้องถิ่น ส่งเสริมและจัดกิจกรรมงานประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่นในเทศกาลต่าง ๆ งานพิธีทางศาสนาให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม

การดำเนินงานด้านทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

มีการดำเนินการด้านการส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ การปลูกป่าเสื่อมโทรม การสนับสนุนการป้องกันและควบคุมไฟป่าในเขตหมู่บ้านพื้นที่เขตภูเขา ส่งเสริมการรณรงค์กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การดำเนินงานด้านการเกษตร

มีการดำเนินการด้านการเกษตร กลุ่มอาชีพเกษตรกรด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับความการประกอบอาชีพเกษตรกรและความปลอดภัยในการประกอบอาชีพของกลุ่มต่างๆ

การดำเนินงานด้านสาธารณสุข

มีการดำเนินงานด้านการรณรงค์พ่นหมอกควันป้องกันโรคแพรระบาด ไข้เลือดออก ให้ประชาชนมีการเฝ้าระวังในการป้องกันโรคต่าง ๆ มีการสนับสนุนหน่วยงานด้านสาธารณสุขมูลฐาน เพื่อพัฒนางานด้านสาธารณสุขในท้องถิ่นให้ดีขึ้น

การดำเนินงานด้านการเมืองและการบริหารจัดการที่ดี

มีการดำเนินงานในด้านการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหาร สมาชิกสภา พนักงาน ลูกจ้าง ผู้นำชุมชน จัดฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านการปฏิบัติงานเพิ่มความเข้มแข็งให้องค์กร มีการจัดประชุมประชาคมการออกหน่วย อบต.สัญจร เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น พัฒนาระบบสารสนเทศในการปฏิบัติงานให้ก้าวทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน และพัฒนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้มีความสมานฉันท์ในท้องถิ่น